

Fimmtudaginn 17. desember 1992.

Nr. 90/1989. **Tollstjórinn í Reykjavík vegna
protabús Péturs Ingólfssonar**

(Kjartan Ragnars hrl.)

gegn

dánarbúi Ingólfs Guðmundssonar

(Árni Stefánsson hrl.)

og gagnsök.

Gjaldprot. Riftun.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Guðrún Erlendsdóttir, Gunnar M. Guðmundsson, Hjörtur Torfason, Hrafn Bragason og Þór Vilhjálmsson.

Aðaláfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 14. mars 1989. Hann krefst þess, að gagnáfrýjandi greiði sér 458.302 krónur með ársvöxtum sem hér segir: 17% frá 26. september 1984 til 31. desember s. á., 24% frá 1. janúar 1985 til 10. maí s. á., 22% frá 11. maí 1985 til 28. febrúar 1986, 13% frá 1. mars 1986 til 31. s. m., 9% frá 1. apríl 1986 til 20. janúar 1987, 10% frá 21. janúar 1987 til 20. febrúar s.á. og 11% frá 21. febrúar 1987 til 14. apríl 1987, en með vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987, sbr. 2. gr. laga nr. 67/1989, frá 15. apríl 1987 til uppsögudags dóms þessa, en með dráttarvöxtum samkvæmt 15. gr. laga nr. 25/1987, sbr. 10. gr., frá þeim degi til greiðsludags. Jafnframt krefst aðaláfrýjandi málskostnaðar fyrir héraðsdómi og Hæstarétti.

Gagnáfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar 6. júní 1989 að fengnu áfrýjunarleyfi 18. maí sama ár. Búið krefst aðallega ómerkingar hins áfrýjaða dóms og frávísunar frá héraðsdómi. Til vara er krafist sýknu. Þá er gerð krafa um málskostnað fyrir báðum dómum.

Aðalkrafa gagnáfrýjanda er byggð á því í fyrsta lagi, að bú Péturs Ingólfssonar, sem tekið var til gjaldprotaskipta með úrskurði skiptaréttar Reykjavíkur 7. mars 1985, hafi verið tekið til skipta á röngu varnarþingi, enda hafi Pétur þá verið búsettur erlendis. Eins og á stendur, verður að leggja úrskurð skiptaréttarins til grundvallar. Samkvæmt þessu og með vísan til þess, sem segir í hinum

áfrýjaða dómi um vanreifun, verður ómerkingarkrafan ekki tekin til greina.

Staðfesta ber héraðsdóm, að því er varðar 308.302 krónur af kröfum aðaláfrýjanda.

Fallast verður á það með héraðsdómara, að Pétur Ingólfsson hafi ekki verið gjaldfær eftir ráðstöfun þess fjár, sem hann fékk fyrir hluta sinn í Bústað sf. Ber með tilvísun til 2. mgr. 67. gr. gjaldþrotalaga nr. 6/1978 að staðfesta niðurstöðu hins áfrýjaða dóms varðandi 150.000 krónur af kröfum aðaláfrýjanda um annað en vexti, sem verða dæmdir eins og segir í dómsorði.

Málkostnaðarákvæði héraðsdóms er staðfest.

Málkostnaður fyrir Hæstarétti fellur niður.

D ó m s o r ð:

Gagnáfrýjandi, dánarbú Ingólfs Guðmundssonar, greiði aðaláfrýjanda, tollstjóranum í Reykjavík vegna þrotabús Péturs Ingólfssonar, 150.000 krónur með ársvöxtum sem hér segir: 17% frá 26. september 1984 til 31. desember s. á., 24% frá 1. janúar 1985 til 10. maí s. á., 22% frá 11. maí 1985 til 28. febrúar 1986, 13% frá 1. mars 1986 til 31. s. m., 9% frá 1. apríl 1986 til 20. janúar 1987, 10% frá 21. janúar 1987 til 20. febrúar s. á. og 11% frá 21. febrúar 1987 til 14. apríl s. á., en með vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987, sbr. 2. gr. laga nr. 67/1989, frá 15. apríl 1987 til uppsögudags dóms þessa, en með dráttarvöxtum samkvæmt 15. gr. laga nr. 25/1987, sbr. 10. gr., sbr. lög nr. 90/1992, frá þeim degi til greiðsludags.

Málkostnaðarákvæði hins áfrýjaða dóms er staðfest.

Málkostnaður fyrir Hæstarétti fellur niður.

Dómur aukadómþings Kjósarsýslu 15. desember 1988.

I.

Mál þetta, sem dómtekið var 17. f. m., hefur tollstjórinn í Reykjavík, nnr. 8888-0528, Tryggvagötu 19, Reykjavík, Björn Hermannsson, nnr. 1334-7166, Álftramýri 39, Reykjavík, vegna þrotabús Péturs Ingólfssonar,

nnr. 7097-4444, Skógarhlíð 6, Reykjavík, höfðað fyrir aukadómþingi Kjósarsýslu með stefnu, birtri 31. október 1986, á hendur Ingólfi Guðmundssyni, nnr. 4723-3100, Bjarkarholti 4, Mosfellshreppi, Kjósarsýslu, til greiðslu fébóta, að fjárhæð 458.302 kr., auk vaxta og kostnaðar.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda 308.302 kr., auk 17% ársvaxta frá 26. sept. 1984 til 31. des. 1984, 24% frá 1. jan. 1985 til 10. maí 1985, 22% frá 11. maí 1985 til 28. febr. 1986, 13% frá 1. mars 1986 til 30. mars 1986, 9% frá 1. apríl 1986 til stefnubirtingardags og dómvaxta frá stefnubirtingardegi til greiðsludags og 150.000 kr. auk 17% ársvaxta frá 26. sept. 1984 til 31. des. 1984, 24% frá 1. jan. 1985 til 10. maí 1985, 22% frá 11. maí 1985 til 28. febr. 1986, 13% frá 1. mars 1986 til 31. mars 1986, 9% frá 1. apríl 1986 til stefnubirtingardags og dómvaxta frá stefnubirtingardegi til greiðsludags. Þá er krafist málskostnaðar samkv. texta LMFÍ.

Af hálfu stefnda eru gerðar þær dómkröfur aðallega, að málinu verði vísað frá dómi og stefnda tildæmdur málskostnaður, en til vara er krafist sýknu og málskostnaðar og loks til þrautavara, að stefnukröfur verði lækkaðar og málskostnaður felldur niður.

Með úrskurði réttarins 24. febrúar 1987 að undangengnum munnlegum málflutningi 17. sama mánaðar var frávísunarkröfunni hrundið.

II.

Bú Péturs Ingólfssonar, sem er sonur stefnda Ingólfs, var tekið til gjaldprotaskipta 7. mars 1985. Engar eignir hafa komið fram í búinu, en lýstar kröfur námu 5.066.983,73 kr. Þrotamaður hafði selt allar eignir sínar árið 1984, og var söluandvirði sem hér segir:

1. Íbúð að Eiðistorgi 5 samkvæmt kaupsamningi, dags. 24. mars 1984	kr. 2.750.000,00
2. Eignarhluti í Bústað sf. samkvæmt yfirlýsingu, dags. 26. sept. 1984	— 3.750.000,00
3. Verslunin Viktoría samkvæmt kaupsamningi, dags. 19. nóv. 1984	— 3.937.500,00
	Samtals kr. 10.437.500,00

Söluandvirði þessara eigna varði þrotamaður til að gera upp hluta af skuldum sínum, og telur stefnandi, þ. e. kröfuhafar í bú þrotamanns, að við það uppgjör hafi þrotamaður látið ýmsar skuldir, sem nánir ættingjar hans, þ. á m. stefndi, höfðu gengið í ábyrgð fyrir, hafa algeran forgang. Þannig telur stefnandi, að verulegum hluta af söluandvirði Bústaðar sf.,

sem áður er getið, hafi stefndi varið til greiðslu slíkra skulda, nánar tiltekið sem hér segir:

1. Greiddar skuldir þrotamanns við Bústað sf., eigendur faðir og bróðir þrotamanns	kr. 256.950,00
2. Greidd skuld við Verslunarbanka Íslands, ábyrgðarmaður Hjörtur Ingólfsson, bróðir þrotamanns	— 325.630,17
3. Greidd skuld við Verslunarbanka Íslands, ábyrgðarmenn Hjörtur Ingólfsson, bróðir þrotamanns, og Björgúlfur Pétursson, sonur þrotamanns	— 406.912,54
4. Greidd skuld við Verslunarbanka Íslands samkvæmt þremur víxlum, útgefandi Hjörtur Ingólfsson, bróðir þrotamanns	— 747.000,00
5. Greidd víxilskuld við Iðnaðarbanka Íslands, útgefandi Ingólfur Guðmundsson, faðir þrotamanns	— 308.302,00
6. Greidd víxilskuld við Landsbanka Íslands, útgefandi Ingólfur Guðmundsson, faðir þrotamanns	— 150.000,00
7. Greidd skuld við Iðnaðarbanka Íslands, ábyrgðarmenn Hjörtur Ingólfsson, bróðir þrotamanns, og Ingólfur Guðmundsson, faðir þrotamanns	— 66.520,90
	Kr. 2.261.315,61

Kveður stefnandi stefnukröfuna sprottna af liðum 5 og 6 í framan-greindri sundurliðun, tveimur víxlum, báðum samþykktum af Péttri Ingólfs-syni og út gefnum af stefnda, Ingólfi Guðmundssyni.

Víxill greindur í lið 5, að fjárhæð 300.000 kr., vistaður í Iðnaðarbanka Íslands hf., útibúinu í Hafnarfirði, hafi verið með gjalddaga 1. september 1984 og greiddur bankanum ásamt dráttarvöxtum, að fjárhæð 8.250 kr., og kostnaði, 52 kr., 2. október 1984, samtals með 308.302 kr. Stefndi hefur sérstaklega mótmælt þeim hluta þessa kröfuliðar, sem er umfram 300.000 kr.

Víxill greindur í lið 6, að fjárhæð 150.000 kr., vistaður í Landsbanka Íslands, hafi verið með gjalddaga 7. október 1984 og greiddur í bankanum með 150.000 kr. 9. október 1984.

Frammi liggur í málinu ljósrit af fyrrnefnda víxlinum, þ. e. víxli greind-um í lið 5. Samkvæmt ljósritinu hefur vantað á hann útgáfudag. Á ljósrit-

inu stendur, að gjalddagi sé 1. september, en ártals er eigi getið. Ekki sýnist þó loku fyrir það skotið, að ártalið hafi verið tilgreint á upphaflega víxlinum, því að nokkrir millimetrar lengst til hægri á skjalinu virðast ekki hafa ljósritast, og hefur ártalið, þ. e. sá hluti þess, sem er umfram töluna 19, sem er áprentuð, getað verið skráð á þann hluta víxileyðublaðsins.

Síðarnefndi víxillinn, að fjárhæð 150.000 kr., hefur ekki verið lagður fram í málinu, og nýtur ekki fullkominna gagna við um gervi hans, en fram er lagt ljósrit af greiðslukvittun bankans, þar sem greindur er gjalddagi, víxilfjárhæð og greiðandi í samræmi við lýsingu stefnanda á víxlinum, en útgefanda eða útgáfudags er ekki getið á kvittuninni.

Stefndi hefur sérstaklega mótmælt því, að hann hafi verið skuldbundinn að lögum samkvæmt síðarnefnda víxlinum, að fjárhæð 150.000 kr., fremur en hinum fyrrnefnda. Stefndi telur því, að hann hafi ekki losnað úr neinum ábyrgðum með greiðslu framangreindra svokallaðra víxla, þær hafi einfaldlega aldrei verið fyrir hendi. Bankarnir hefðu ekki getað fengið dóm á hendur útgefanda víxlanna.

Stefnandi hefur lagt fram yfirlýsingu Landsbanka Íslands, Vesturbæjar-útibús, dags. 14. 4. 1986, svohljóðandi: „Samkvæmt símbeiðni Jóns H. Snorrasonar, rannsóknarlögreglumanns ríkisins, vottast hér með, að útgefandi og framseljandi á víxli 150.000 kr., eitt hundrað og fimmtíu þúsund, samþ. og seldum hér í útibúinu af Péttri Ingólfssyni, var Ingólfur Guðmundsson, faðir Péturs og forstjóri Bústaðar sf. En Bústaður sf. tók að sér greiðslu á víxlinum.“

III.

Það er málsástæða stefnanda, að greiðsla á framangreindum víxlum 2. og 9. okt. 1984 sé ríftanleg gagnvart stefnda sem útgefanda víxlanna samkv. 2. mgr. 54. gr. laga nr. 6, 1978. Er staðhæft, að með ráðstöfunum þessum hafi verið greiddar skuldir, sem úrslitum hafi ráðið um gjaldfærni þrotamanns, og að stefnda hafi þannig verið ívilnað á kostnað annarra kröfuhafa í þrotabú Péturs Ingólfssonar með því að hafa losnað úr ábyrgðum á fjárskuldbindingum þrotamanns. Er á því byggt, að þrotabúi Péturs Ingólfssonar og þar með kröfuhöfum þess hafi með greiðslu skulda þessara verið valdið fjártjóni, sem stefnda sé samkv. 62. gr. laga nr. 6, 1978, sbr. 2. mgr. 54. gr., lögskylt að bæta búinu. Er því haldið fram, að skýra beri svo 2. mgr. 54. gr. laga nr. 6, 1978, að hún taki einnig til greiðslna á skuldum þrotamanns, sem séu til hagsbóta aðila nákomnum þrotamanni, í þessu tilviki föður þrotamanns.

Verði ekki fallist á skilning stefnanda á 2. mgr. 54. gr. laga nr. 6, 1978, er fébótakrafa á hendur stefnda reist á 63. gr. laga nr. 6, 1978, sbr. 61. gr. Er það málsástæða stefnanda, að Pétur Ingólfsson hafi verið ógjaldfær

eða orðið það, er skuldir samkv. víxlunum og skuldabréfinu voru greiddar, og að stefnda hafi þannig sem sjálfskuldarábyrgðarmanni á lánskjöllum þessum verið ívilnað gróflega og ótilhlýðilega á kostnað annarra kröfuhafa þrotamanns. Er staðhæft, að stefndi hafi á þessum tíma vitað eða mátt vita um bágan fjárhag og ógjaldfærni Péturs Ingólfssonar og að með þessum ráðstöfunum hafi verið gróflega og ótilhlýðilega brotið gegn jafnræði kröfuhafa þrotamanns, þar eð stefndi hafi með greiðslu skulda þessara losnað úr ábyrgðum á fjárskuldbindingum þrotamanns. Færir stefnandi fram þau lagarök, að ráðstafanir þessar séu riftanlegar samkv. 61. gr. laga nr. 6, 1978, og að stefnda sé samkv. 63. gr. laga nr. 6, 1978, lögskýlt að bæta þrotabúi Péturs Ingólfssonar fjártjón það, sem búið varð fyrir vegna þessara ráðstafana, enda verði að skýra hugtakið „kröfuhafi“ í 61. gr. laga nr. 6, 1978, svo, að einnig sé átt við ábyrgðarmenn á fjárskuldbindingum þrotamanns.

IV.

Aðalkröfu sína um frávísun studdi stefndi þeim rökum í fyrsta lagi, að úrskurður um gjaldþrotameðferð hefði verið kveðinn upp á röngu varnarpingi, og í öðru lagi rökstuddi hann frávísunarkröfuna með því, að málið væri vanreifað.

Sem fyrr segir, var frávísunarkröfunni hrundið með úrskurði 24. febrúar 1987, og kemur því varnarpingsmálsástæðan ekki frekar til álita, enda ekkert nýtt fram komið í málinu frá uppkvaðningu úrskurðar hana varðandi, sbr. 3. mgr. 108. gr. l. 85/1936.

Um vanreifunarmálsástæðuna er það að segja, að hún var í fyrsta lagi studd þeim rökum, að skiptaráðandi hefði ekki viðurkennt aðrar lýstar kröfur í þrotabúið en forgangskröfu, að fjárhæð 22.232 kr., og kröfum tollstjórans í Reykjavík alla tíð verið sérstaklega mótmælt sem áætluðum og órökstuddum og því jafnframt mótmælt, að fyrir lægi, að þrotamaður hefði ekki átt fyrir skuldum, þegar greiðslur þær, sem mál þetta snýst um, fóru fram. Um þessi atriði liggur ekkert nýtt fyrir frá úrskurði 24. febrúar 1987. Í öðru lagi var vanreifunarmálsástæðan rökstudd með því, að stefnukrafan í málinu væri byggð á ljósritum, sem séu í hæsta máta tortryggileg. Ljósritið af 300 þús. króna víxlinum sýni hvorki útgáfudag né útgáfuár. Fyrir 150 þús. króna kröfuliðnum sé ekki einu sinni haft fyrir því að leggja fram ljósrit af einhverju, sem hefði getað orðið víxill, ef formskilyrða víxil-laga hefði verið gætt.

Er úrskurðurinn gekk 24. febrúar 1987, var talið, að frumrit umræddra skjala væru í vörslu sakadóms Reykjavíkur, en ríkissaksóknari höfðaði sakamál á hendur Péttri Ingólfssyni með ákæru, út gefinni 15. maí 1986, á grundvelli 4. tl. 1. mgr. 250. gr. l. 19/1940. Var ákæran m. a. byggð

á lögskiptum þeim, sem mál þetta snýst um. Ákærði var sekur fundinn um brot á téðu lagaákvæði og dæmdur 24. júní sl. í þriggja mánaða fangelsi óskilorðsbundið auk þriggja mánaða skilorðsbundið. Ekki er í dóminum fjallað sérstaklega um lögskipti þau, sem stefnukrafan í máli þessu lýtur að, heldur litið til fjárráðstafana ákærða í heild fyrir gjaldþrotið og talið sannað, að hann hafi greitt skuldir, sem ættingjar hans voru í ábyrgð fyrir, en eftir standi skuldir, sem hann beri einn ábyrgð á. Er niðurstaða dómsins á því reist, að ákærði hafi af ásetningi mismunað lánardrottnum sínum.

Það kom á hinn bóginn í ljós, eftir að frávísunarkröfunni var hrundið 24. febrúar 1987, að umræddur víxill og kvittun höfðu ekki verið lögð fram í frumriti í sakadómsmálinu, heldur einvörðungu í ljósríti.

Sem fyrr greinir, var það hluti af söluandvirði eignarhluta Péturs Ingólfs-sonar í Bústað sf., sem gekk til að greiða þær bankaskuldir hans, sem mál þetta snýst um. Það voru meðeigendur hans, fjórir að tölu, sem leystu til sín eignarhlutdeild hans, sem var 12,5% í félaginu. Stefndi var einn af þessum fjórum meðeigendum. Fyrir kaupin á hlut Péturs átti stefndi, Ingólfur, 50% eignarhluta í félaginu, og hækkaði eignarhluti hans hlutfallslega (þá um 6,25%) við kaupin. Það var Hjörtur Ingólfsson, sonur stefnda og fyrir kaupin meðeigandi að 12,5% eignarhluta og prókúruhafi í félaginu, sem sá um að greiða bankaskuldir þær, sem mál þetta snýst um. Hann bar við yfirheyrslu, að hann hefði fengið frumskjölin í hendur við greiðslu í bönkunum, tekið ljósrít af þeim fyrir sjálfan sig (sem rannsóknarlögreglan síðan ljósritaði eftir hin fram lögðu skjöl) og síðan afhent Pétri frumritin.

Líta verður svo á, að Hjörtur hafi þarna komið fram sem umboðsmaður föður síns og meðkaupanda og honum hafi verið í lófa lagið að tryggja sér og umbjóðanda sínum viðhlítandi sönnun um gervi skjalanna, áður en hann afhenti þau. Stefndi verður því að bera hugsanlegan halla af sönnunarskorti um gervi skjalanna, er stafa kann af vangá þessa umboðsmanns hans. Til þess má og líta, að ætla verður, að stefndi hafi í rekstri máls þessa haft allt aðra og betri aðstöðu en stefnandi til þess að afla frumskjalanna hjá þrotamanni, syni sínum, Pétri, eða ljósrítanna hjá syni sínum, Hirti, til framlagningar í málinu.

Af þessum ástæðum verður málinu ekki fremur vísað frá vegna vanreifunar nú en við úrskurð 24. febrúar 1987, sbr. 4. mgr. 108. gr. l. nr. 85/1936.

V.

Kröfu sína um sýknu reisir stefndi sumpart á þeim rökum, sem að framan eru greind, þ. e., að vegna formgalla á „víxlunum“ hafi aldrei stofnast víxilábyrgð á hendur stefnda og eigi heldur annars konar ábyrgð. Tilvist 150 þús. króna víxilsins sé auk þess ósönnuð. Gjaldþrotaúrskurðurinn hafi

verið kveðinn upp á röngu varnarþingi og á röngum forsendum og því markleysa og skaðabótamál reist á riftunarreglum gjaldþrotalaga því á sandi byggt.

Einnig reisir stefndi sýknukröfuna á því, að riftunarskilyrðum samkvæmt gjaldþrotalögum sé ekki til að dreifa. Þrotamaður hafi hvorki verið ógjaldfær, þegar umræddar bankaskuldir voru greiddar, né orðið það við greiðslu þeirra. Hefur stefndi lagt fram útreikninga, sem óþarft þykir að rekja, þessu til stuðning. Stefndi sem og aðrir meðeigendur hans í Bústað sf., kaupendur eignarhluta Péturs, hafi verið í góðri trú um gjaldfærni hans, þegar greiðslurnar voru inntar af hendi.

Þrautavarakröfu sína um lækkun stefnukrafna styður stefndi í fyrsta lagi þeirri fullyrðingu, að dráttarvextir og kostnaður af 300 þús. króna vixlinum, samtals 8.302 kr., hafi ekki verið greiddir af fé Péturs. Greiðslan hafi aðeins verið reiknuð sem 300 þús. kr. í uppgjöri á eignarhluta hans í Bústað sf.

Í öðru lagi, ef svo færi, að einhver hluti af stefnukröfunum í máli þessu yrði tekinn til greina, krefst stefndi þess, að bætt verði við dómsorðið ákvæði um, að hann eigi rétt á að fá dregna frá dómsfjárhæðinni þá prósentu, sem búið komi til með að greiða upp í almennar kröfur, eftir að fjárhæðum dæmdra riftunarkrafna hafi verið bætt við viðurkenndar almennar kröfur. Það komi greinilega fram í 62. og 63. gr. laga nr. 6/1978, að kröfuhafar í þrotabú eigi ekki að græða neitt á riftun, heldur aðeins að fá það, sem þeir hefðu fengið upp í kröfur sínar, hefði hin riftanlega ráðstöfun ekki farið fram. Hefði hin riftanlega ráðstöfun ekki farið fram, hefði stefndi verið meðal almennra kröfuhafa í búið og fengið sína hlutdeild af því, sem til úthlutunar verði upp í almennar kröfur. Þegar svona sé farið að, komi fram hið raunverulega tjón búsins. Það eigi að bæta, en ekki meira. Hvergi sé heimild fyrir því í VIII. kafla laga nr. 6/1978, að búið græði á riftun; það eigi að verða skaðlaust. Þessi hundraðshluti liggur ekki fyrir nú, en hann muni liggja fyrir við uppgjör búsins.

Álit dómsins.

Útgáfudag vantaði á „víxil“ þann, að fjárhæð 300.000 kr., er í máli þessu greinir, og stofnaðist því aldrei víxilréttur á hendur útgefanda samkvæmt honum. Stefndandi hefur ekki sýnt fram á, að eigandi „víxilsins“, Iðnaðarbanki Íslands hf., hafi átt færa leið til þess að innheimta hann með lögsókn hjá útgefanda, stefnda í máli þessu. Þar sem það er samkvæmt þessu ósannað, að stefndi hafi haft hag af því, að „víxillinn“ greiddist, verður þegar af þessari ástæðu að sýkna stefnda af þeim hluta stefnukröfu, 308.302 kr., er tengist téðum „víxli“.

Stefndandi hefur, sem fyrr er greint, lagt fram ljósrit kvittunar Lands-

banka Íslands, dags. 9. okt. 1984, fyrir 150.000 kr., sem ber yfirskriftina „greiðsluseðill vegna víxils“, og yfirlýsingu Landsbanka Íslands, dags. 14. 4. 1986, þar sem fyrirvaralaust er fullyrt, að „útgefandi og framseljandi á víxli“, sem í yfirlýsingunni er nánar lýst (gjaldldagi og útgáfudagur þó ekki nefndir), hafi verið Ingólfur Guðmundsson. Með því, hvernig sönnunaraðstöðu í máli þessu er háttað um gervi umrædds víxils, verður að líta svo á, að stefndi hafi ekki hnekkst lýsingu stefnanda á víxlinum, þ. e., að víxillinn hafi fullnægt formskilyrðum víxillaga, og stefndi verið sem útgefandi lögformlegur víxilskuldari.

Af þessum sökum og þar sem stefndi hefur ekki í ljós leitt, að þrotamaður hafi verið gjaldfær að lokinni greiðslu víxilsins, og þar sem um var að ræða greiðslu til hagsbóta fyrir nákominn ættingja þrotamanns, var greiðslan riftanleg samkvæmt 2. mgr. 54. gr. 1. nr. 6/1978. Ber samkvæmt því og með vísan til 62. gr. sömu laga að fallast á þann hluta kröfu stefnanda, sem byggður er á greiðslu umrædds víxils.

Það athugast, að þeirri málsástæðu hefur ekki verið hreyft af hálfu stefnda, að það sé skilyrði fyrir því, að sá, sem að lokum hefur hag af riftanlegri ráðstöfun, skuli greiða búinu fé, að riftun hafi í raun farið fram gagnvart viðtakanda greiðslu, sjá 62. gr. Það skiptir þó ekki máli, því að dómariinn hefði talið þá lagatúlkun ótæka. Hún myndi flækja réttarfarsleiðir og gæti leitt til mikilla óþarfra málaferla.

Sú niðurstaða, að stefnda hafi hvorki tekist að sanna, að greiðslan hafi engum úrslitum ráðið um gjaldfærni þrotamanns né að þrotamaður hafi verið gjaldfær, er greitt var, og verið það áfram þrátt fyrir greiðsluna, byggist á því, að komnar eru fram mjög sterkar líkur fyrir hinu gagnstæða. Í upphafi kafla II í dómi þessum er rakið, að lýstar kröfur nema rúmum 5 milljónum. Þegar búið var að ráðstafa söluandvirði Bústaðar sf., átti þrotamaður eftir verslunina Viktoríu, nafnverð söluverðs samkvæmt kaupsamningi tæpar 4 milljónir, raunvirði (kaupsamningur metinn til staðgreiðslu í peningum) væntanlega miklu lægra. Samkvæmt þessu hefur þrotamaður ekki átt fyrir skuldum, þegar hann var búinn að ráðstafa söluandvirði Bústaðar sf., og annað er ekki fram komið en það hafi einmitt verið greiðslur þær af söluandvirði Bústaðar sf., samtals yfir 2 milljónir, sem hann ráðstafaði til þess að greiða kröfur, er nákominn ættmenn hans voru í ábyrgð fyrir, sem úrslitum hafi ráðið um gjaldfærni hans, en á þessar greiðslur verður í þessu samhengi að líta sem eina heild.

Ekki verður sinnt þeirri þrautavarakröfu stefnda að tilgreina sérstaklega í dómsorði, að draga beri frá tildæmdum fjárhæðum þá prósentu, sem búið komi til með að greiða upp í almennar kröfur, eftir að fjárhæðum tildæmdra riftunarkrafna hefur verið bætt við viðurkenndar almennar kröfur. Það er almenn regla, byggð á eðli máls og venjuhelguð, að kröfu á

hendur þrotabúi, er verður til vegna úrslita riftunarmáls, sem dæmt er eftir lok kröfulýsingarfrests, er hægt að lýsa, þótt kröfulýsingarfrestur sé liðinn, og koma að með fullum réttindum í kröfuröð.

Samkvæmt þessu verða stefnukröfur teknar til greina með 150.000 kr. ásamt vöxtum eins og í dómsorði greinir.

Málskostnaður ákveðst 55.000 kr.

Már Pétursson sýslumaður kveður upp dóm þennan.

D ó m s o r ð :

Stefndi, Ingólfur Guðmundsson, greiði stefnanda, þrotabúi Péturs Ingólfssonar, 150.000 kr. ásamt 17% ársvöxtum frá 26. sept. 1984 til 31. des. 1984, 24% frá 1. jan. 1985 til 10. maí 1985, 22% frá 11. maí 1985 til 28. febr. 1986, 13% frá 1. mars 1986 til 31. mars 1986, 9% frá 1. apríl 1986 til 31. október 1986 og dómvöxtum frá þeim degi til greiðsludags og 55.000 kr. í málskostnað, allt innan 15 daga frá birtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.
